

stanislav struhar
váha ticha

stanislav struhar

váha ticha

VOLVOX GLOBATOR

Stanislav Struhar
Das Gewicht der Stille
Přeložila Markéta Kliková
Doslov napsala Laura Schwaminger

Kniha vychází s podporou rakouského Spolkového ministerstva
pro bydlení, umění, kulturu, média a sport

 Bundesministerium
Wohnen, Kunst, Kultur,
Medien und Sport

Copyright © Stanislav Struhar, 2025
Wieser Verlag GmbH, Klagenfurt/Celovec, 2025
Translation © Markéta Kliková, 2025
Doslov © Laura Schwaminger 2025

ISBN 978-80-7511-833-2
ISBN 978-80-7511-834-9 (e-pub)
ISBN 978-80-7511-835-6 (pdf)

1/

Jakmile Oliver vystoupil z metra a opustil stanici Cais do Sodré, vypravil se k Taju a zastavil se na břehu, zadíval se na Cristo Rei, na kamennou sochu Krista, jež se tyčila na protější straně řeky, velká a rozpažená se nádherně vzpínala do výšky. Na mysl mu vytanula vzpomínka, jak do Lisabonu přijel poprvé, nehnutě tady stál vedle svého dědy a hleděl na Krista. Pohled mu sklouzl na Ponte 25 de Abril, dvoupatrový visutý most s kombinovanou silniční a železniční dopravou, který se pnul nad řekou, spojoval čtvrť Alcântara s městem Almada. I v tento den se most koupal v slunečním svitu raného léta, neklidný a hlasitý, plně vystaven hustému provozu. Znovu pohlédl na řeku. Sledoval plachetnice, které se čile sunuly všemi směry, sledoval lodě, které ztěžka pluly od břehu ke břehu. Sledoval vodu. Tu tichou vodu, jež se pokojně pohybovala, téměř hravě se leskla, nezadržitelně, nezadržitelně proudila k Atlantskému oceánu. Měkce dýchal a zahleděl se do dálky, do nekonečného světla, hleděl na turisty, kteří okupovali břeh, otočil se a vzdálil se od vody, vstoupil do parčíku, jenž se nacházel naproti řece. Lavičky pod starými stromy byly obsazené a v malé zahrádce před zeleným kioskem nezůstal jediný stůl volný, bezdomovci dřímali v ústraní prázdných stínů. Pohlédl na dvojici mladých

milenců, co se usadili pod hustě olistěnými větvemi, pohlédl na stařenku, jež seděla sama pod ochranou vedlejšího stromu. Potom park opustil, přešel hlavní ulici zalitou jasným sluncem a zanořil se do tlumeného světla uliček, pohledem putoval po dveřích a oknech, pohlédl na prádlo, které viselo na malých balkonech, vzhlédl k úzkému pruhu nebe. Vešel na Avenida Dom Carlos I, na tu širokou ulici lemovanou bujnými žakarandami, jež se pozvolna zvedala, vstříc Palácio de São Bento, tomu honosnému parlamentu, pozoroval květy stromů, ten bezpočet květů, které se, modrofialové a okouzující, všudypřítomně vystavovaly na odiv. Všiml si na prostorném nebi letadla, jež se zachytilo ve svitu slunce, beze spěchu se vzdalovalo, potom ulici opustil, opustil květy, kráčel kolem Jardim das Francesinhas a Vysoké školy ekonomie a managementu a před očima se mu objevily křehké kachlové fasády starých domů, které všechny, všechny tady v Santos-o-Velho nádherně hrály barvami. Sotva vstoupil do labyrintu drobných uliček, zpomalil kroky a tiše přistoupil k oněm nachovým domovním dveřím, i dnes byly pootevřené. Mrknul k sousední budově, jež byla výrazně menší a skvěla se ve sebarevnou fasádou, a pohledem zachytil Josého, podsaditého a holohlavého muže tmavé pleti, který seděl zády k němu před svým malířským stojanem, maloval obraz. Vtom se José zarazil. Stočil hlavu a pohlédl na Olivera, pozorně se na něj zadíval. Pozvedl ruku a zamával mu štětcem, beze slov a radostně, tak jako vždycky, jako pokaždé tady, tady v úzké uličce, s úsměvem na rtech. I Oliver se usmál, mávaje mu odpověděl na pozdrav a spatřil strom, mladou a křehkou žakarandu, která zvláště sklíčeně vyplňovala obraz, pak otevřel dveře, vešel do chodby. Stoupal po strmých dřevěných schodech vzhůru do třetího patra a zastavil se přede dveřmi do bytu, které byly nachové

jako všechny dveře tady. Zaťukal. Zaťukal ještě jednou, silněji a vtom zaslechl šramot. Dveře se otevřely a zjevila se v nich jeho babička, stará a štíhlá, šedé vlasy po ramena sčesané dozadu, v tmavých očích jiskru. No konečně, řekla a políbila ho na tváře, sevřela ho v náručí a zase ho pustila, znovu na něj pohlédla, pozvala ho dál. Jak to, že mu to z letiště trvalo tak dlouho? Odpověděl jí a sňal si z ramen batoh, vstoupil za ní do bytu. Copak to tu tak krásně voní, uvařila snad bitoque, vyzvídal, ovšem ona se jen usmála. Jestli chce jíst hned? Ano, odpověděl a ona ho zavedla do obytné kuchyně, vyzvala ho ke stolu a přinesla dvě porce bitoque.

„Tvůj děda by měl velkou radost, že jsi tu a mluvíš tak dobře portugalsky,“ pronesla a on pohlédl na záplavu černých keramických vlaštovek, které oživovaly stěnu vedle okna. Zeptal se, jak dlouho smí zůstat, pohlédl na kuchyňskou linku, jež byla stejně bílá jako stěny, pohlédl na pastéis de nata, koláčky z listového těsta, které jako malý tolik zbožňoval. Smí zůstat, jak dlouho jen bude chtít, odpověděla a řekla, že na něj velmi často myslela, velmi často si přála, aby ji přijel navštívit. Prostě ho příliš zaměstnávalo studium, vysvětlil a poznamenal, že přece mohla dorazit do Vídně. Vždyť ví, že jeho rodiče ji nikdy neměli v lásce, namítla a on pohledem ustrnul na knihovně, jež opanovala stěnu naproti kuchyňské lince.

„Pohádal ses s rodiči, jasně, v každé rodině se lidi hádají, ale to přece není důvod hned utíkat,“ usoudila babička a on pohlédl na dvě křesla a stolek, které byly tmavohnědé jako knihovna, které stejně jako tehdy, tehdy před deseti lety, když tu byl naposledy, stály před krásně vedle sebe vyrovnanými knihami. Jestli snad za ní přijel proto, aby potrestal rodiče? Ne, odvětil a babička prohlásila, že si o něj budou rodiče dělat velké starosti. Však jim oznámil,

že letí do Lisabonu, prohlásil a očima přejel po knihách od Fernanda Pessoy, které děda tolik miloval.

Ponořen do ranního tepla, tkvěl pokoj v tichu, když Oliver otevřel oči, zcela jemně, tak nádherně jemně dovnitř pronikalo světlo čistého nebe. Pohlédl na bílé stěny, pohlédl na tmavohnědý nábytek, očima stanul na fotografii stojící na stolečku vedle dveří. Zadíval se na snímek. Viděl se, jak jako malý kluk s prarodiči navštívil Jardim da Estrela, seděl mezi nimi na lavičce. Plavovlasý a modrooký, lehce se usmíval, a ručku položenou na ruce babičky, hleděl do objektivu, v neklidných očích mu živě jiskřilo. Vstal z postele, přikročil k oknu. Otevřel ho, shlédl dolů. José byl pryč, ale v uličce dosud stál stojan s jeho malbou. Ulička byla opuštěná, tichá jako strom na obraze, vánek lehounce hladil starý kámen domů. Potichu okno zase zavřel. A měkkými kroky vešel do obytné kuchyně, posadil se na pohovku stojící u okna. Otevřel okno, pohlédl na střechy domů. Pohlédl na řeku. K Atlantskému oceánu plula tmavá nákladní loď, v dálce se vynořila plachetnice, podobná obláčku. Ještě pohledem přejel po domech na opačné straně řeky, a když se na pohovce napřímil, když se postavil na nohy, spatřil Crista Rei. Na mysl mu vytanula vzpomínka, jak odsud jako dítě sledoval Crista Rei v noci, zatímco mu dědeček vykládal o řece a jak mu socha naháněla hrůzu, ta mohutná socha, která se celá koupala v zářivém světle. Znovu se posadil, uvelebil se na pohovce, když si najednou všiml dvou holubů, kteří přistáli na střeše protějšního domu. Byl to páreček, mladý a rozkošný páreček s jemným opeřením, holoubci se úchvatně pohybovali. Jen na okamžik spočinuli na střeše a už se zase vznesli, vzdalovali se a kolem okna se mihlo několik vlaštovek. Odkudsi k němu dolehl křik racka a do místnosti

vstoupila babička. S pohledem upřeným na něj se zarazila a rty se jí rozechvěly, oči zalily slzy. Odvrátila se od něj, přistoupila k lince a on se zeptal, co se děje. Vstal a přišel k ní, a ona sklopila hlavu. Tam u okna, to bylo dědečkovo nejoblíbenější místo, přiznala. Na té pohovce zemřel, zašeptala a on ji pohladil po rameni. Nejprve si myslela, že děda vyhlíží z okna, tak jak to často dělával, ale posléze zjistila, že od ní odešel. Tak tiše ji opustil, odešel, aniž by ji vzbudil a aniž by se s ní rozloučil, nechal ji tu zcela samotnou, pronesla tiše a Oliver zašeptal, že to nevěděl. Nebyla tehdy schopná o tom mluvit, byla na pokraji zhroucení, přiznala a on ji požádal, aby na to už nemyslela, zeptal se, jestli by neměla chuť jít ven. Jestli se předtím nechce nasnídat, zeptala se a vzhlédla, pohlédla na pohovku a on vyslovil přání, aby si jídlo zabalili s sebou. To už dlouho neudělala, řekla babička a beze slova došla pro piknikový koš, vzala i deku. A když se o něco později posadili na trávník v Jardim das Francesinhas, spatřil, jak se babička usmívá, jak se jí do očí vloudilo světélko tiché radosti. V prvních týdnech poté, co se k ní děda nastěhoval, tady několikrát jedli a večer, když už padla tma, si s sebou brávali lahev vína, ovšem v jednu chvíli s tím přestali, zavzpomínala babička a rozhlédla se po parku.

„Znovu jsme sem zašli až zase s tebou,“ dodala a Oliver se zahleděl na kočky, které park obývaly. Žijí tu dodnes, prohodil a babička se na něj otočila. Ty tu budou žít vždycky, tenhle park je jejich domovem, usoudila a on pohledem zabloudil ke kiosku, k tomu krásnému kiosku na kraji parku, který byl stejně zelený jako stromy, jež na něj neochvějně vrhaly stíny, mocně se zvedaly před sousední budovou Vysoké školy ekonomie a managementu. U stolků před kioskem sedělo jen pár lidí, ustavičně pronikaly jejich hlasy do listoví stromů, jež se měkce pohupovalo. Park je

pořád ještě tak hezký, uznal a očima zabrousil k soše mladé dvojice s malým dítětem, která se uprostřed zvedla do výšky. Klid tu ovšem zrovna nepanuje, poznamenala babička a pohlédla na okolní ulice a domy, pohlédla na parlament. To mu nevadí, řekl a všiml si na jedné ulici páru starých lidí, kteří seděli v pestře pomalovaném tuk-tuku a povídali si s mladým řidičem. Je ráda, že se mu park stále ještě líbí, je taková škoda, že k nim nezavítal častěji, děda by ho kdykoli rád vyzvedl ve Vídni, povzdechla si babička a on se zadíval na starou tramvaj, na linku 28E, která drncala kolem parlamentu. I babička si jí všimla a jemu neušlo, jak pohnula hlavou, jak na něj pokradmu upřela oči. Neví, jestli si na to ještě vzpomene, ale když u nich byl poprvé, museli ho téměř obden brát na okružní jízdu starou tramvají, strašně moc ho to bavilo, pokaždé vyhlížel z otevřeného okna a oni ho oba museli pevně držet, vyprávěla a on zamumlal, že na to si vzpomíná velmi dobře.

„Jednou jsi na mě zničehonic promluvil německy, tak vzrušený jsi byl, pusa ti jela a děda záměrně nepřeložil jediné slovo, jen se usmál a pak si do mě rýpnul, že se mám konečně naučit německy,“ přiznala babička a Oliver se zeptal, proč si nerozumí s jeho rodiči. Kvůli jazyku to jistě nebude, dodal a ona na to, že ji jeho rodiče nikdy nepřijali. Mohla by se s nimi bavit anglicky, pokračovala, ovšem on ji přerušil, řekl, že pořád ještě neví, proč jeho rodiče nikdy nebyli ochotní dědu alespoň pozvat na jídlo, pořád ještě neví, proč byli vůči dědovi tak chladní.

„Protože žil s tebou?“ nadnesl.

„Tvůj táta hodně trpěl, když mu umřela maminka – tedy tvoje babička. A když se pak tvůj děda seznámil se mnou, pohádali se. Pro tvého tátu totiž bylo nepředstavitelné, že by po boku tvého dědy stála jiná žena. Kontakt spolu obnovili, až když jsi na svět přišel ty.“

„Ten byl ale minimální,“ namítl Oliver a zbystřil racka, plachtícího po nebi, dospělého racka, který se, tiše a sám, nádherně nesený vánkem, pozvolna vzdaloval.

Před očima se mu zjevila Basílica da Estrela, vztyčila se v celé své velikosti a kráse, a on pohlédl na dveře, jež byly dokořán, zpomalil krok. Zastavil se a na paměť mu vytanula vzpomínka, jak mu prarodiče tuto baziliku ukazovali, jak s nimi jako malý kluk vstoupil dovnitř. Tehdy vešel poprvé v životě do kostela a nikdy nezapomene, jaký strach ho náhle zachvátil, nikdy nezapomene, jak moc se mu chvěl hlas, když prarodiče prosil, aby šli zase ven.

Z baziliky vystoupil kněz, postarší muž velmi tmavé pleti a Oliver uviděl, jak se usmál, pozdravil mladou brunetku s malým děvčátkem. Ještě si všiml, jak si muž poddřep, pohladil dívku po tmavých vlasech po ramena, pak už Oliver přešel přes ulici, vkročil do Jardim da Estrela. Obklopile ho exotické stromy a rostliny a o pozornost si řekly hlasy z kavárničky se zahrádkou. Za ní se leskl rybník, zrcadlící se hladinu čeřily ryby a kachny, ze stromu na strom se přenesli dva alexandři. Většina laviček, které lemovaly úzké cesty, byla obsazená, i trávníky okupovali návštěvníci, ze všech stran zaznívaly hlasy ptáků. Oliver se pozvolna procházel po cestičkách, prošel celý park a ve stínu magnólie usedl na lavičku, která se zrovna uvolnila, přehodil si nohu přes nohu a zadíval se na barvy, jež ho obklopovaly, ty teplé barvy, které zářily, sledoval zahradníky, mladé i staré muže, kteří pracovali pod jedním stromem. Na trávník před umělecky kovaným pavilonem vstoupila skupinka dětí z mateřské školy, kterou vedly dvě mladé ženy, radost děvčátek a chlapečků doslova hravě pronikla do života parku. Děti nejružnějších národností, oděné do žlutých triček, se posadily a všechny

naslouchaly ženám, jež stály před nimi a vyprávěly o parku. Oliver děti pozoroval, pozoroval i ženy, pak pohlédl na letité stromy, které spočívaly u kraje trávníku, zadíval se na mladé listy, které se neslyšně pohybovaly. Vybavil si, jak tady na té lavičce seděl s prarodiči, pozorovali podobnou skupinku dětí. Proč si nechce s dětmi hrát, zeptal se ho tehdy děda. Protože ty děti nezná, protože jim vůbec nerozumí, odpověděl. Ale řeč by se od dětí naučil, brzy by jejich řeč uměl. On zdejší lidi taky neznal, ani on neuměl jejich řeč, když přišel do Lisabonu, dodal ještě dědeček, než ho vzal za ramena a spustil portugalsky. „Květina“ a „strom“ byla první slova, která ho děda naučil a on si dodnes vzpomíná, jak měkce mu najednou ten jazyk zněl, jak šťastně se při tom děda usmíval.

Ze vzpomínek ho vytrhlo zvonění telefonu a on zjistil, že mu volá máma, hovor přijal. Jak se mu daří, ptala se a on vzhlédl, opět se zadíval na věkovité stromy. Dobře, daří se mu moc dobře. Co teď zrovna dělá? Odpověděl a ona se zeptala, jestli je sám. Ano, babička si šla po jídle lehnout, usnula, vysvětlil a máma se ho zeptala, jak dlouho se v Lisabonu zdrží. To ještě neví. Jestli se tam nenudí? Ne, je tady toho spoustu k vidění, spoustu k objevování. Copak tam chce celé dny dělat, vždyť tam nikoho nezná, namítla máma a on vstal. Procházel se parkem a přitom vykládal, jak s babičkou zavítal do Jardim das Francesinhas. Před očima mu vykoukla věž baziliky a z koruny stromu zazněl hlas alexandra. Rozloučil se s mámou, přikročil ke stromu a vzhlédl, zvedl oči do koruny. Pozoroval ptáčka, podobného mladému listu, ptáčka, který byl tak nádherně křehký a zelený, přihlížel, jak se najednou rychle pohnul, roztáhl křídla a vzlétl, spěšně opustil ochranu stromu. Ještě zahlédl, jak se alexandr blíží k nebi, jak se ztrácí ve svitu slunce, pak pokračoval dál, prohlížel si sochy, jež se

zvedaly v ústraní stínů, putoval pohledem po lesku vody. Na břehu rybníka seděly husy, velké šedivé husy, jež mu připomínaly ty, na které kdysi mluvil německy, tady, tady ve stínu i sluneční záři za nimi pobíhal. Očima spočinul na kiosku, který trůnil ve stínu, na tom zeleném a starém kiosku, u kterého mu prarodiče pokaždé koupili zmrzlinu, pak zamířil k nejbližšímu východu. Opustil park a na mysl mu vytanula vzpomínka, jak se tu byl v den po dědečkově pohřbu sám projít, jak se najednou zarazil a rozechvěl, oči zalité slzami sklopil k zemi. Zaslechl smích, a tak pohlédl na protější stranu ulice, spatřil, že se na zídce podél chodníku zjevily tři holky. Také uviděl, jak holky shodily ze zdi své školní aktovky, seskočily ze zdi a vběhly do Jardim da Estrela, pak pohlédl ke konci ulice, té široké a rušné ulice, z níž mu bylo podivně úzko, stejně úzko jako tehdy, když do ní vstoupil sám, sám, když tu byl úplně sám. Kráčel beze spěchu, pozvolna se blížil ke konci ulice, minul baziliku a zanořil se do života drobných uliček, pohledem klouzal po starých domech oděných do pestrých kachlových fasád. Naslouchal hlasům pronikajícím z otevřených oken, sledoval světlo a stín hrající na leskle vyhlazené dlažbě chodníků. Zastavil se na malém náměstí, oči upřel do dálky, pohlédl na sochu Krista, která jako by se dotýkala nebe, pohlédl na řeku, na vodu v ní, která v ní spočívala, klidně se třpytila.

I tento den se José zdržoval venku na ulici, ovšem nyní hrál na kytaru, zpíval, oči plné radosti upíral na krásnou ženu, jež seděla naproti němu, měla stejně tmavou pleť jako on sám. Oliver tiše otevřel domovní dveře, vstoupil do chodby, když vtom si všiml mladého bruneta, který běžel proti němu. Pořádně se na něj zadíval a poznal v něm Samuela, usmál se na něj. I Samuel se usmál, pozdravil ho a zastavil se, zeptal se, od kdy je tu, jak dlouho se zdrží.

Hned mu svěřil, že se nastěhoval k přítelkyni, dnes se zastavil jen krátce navštívit mámu. Honem dodal, že bohužel musí do práce, ještě se spěšně Olivera zeptal, zda by neměl chuť se sejít, a neklidně, hodně neklidně se ošíval, pohlédl na hodinky.

Padla noc, nebe nehnutě a temně přikrývalo město, ovšem některé uličky v Santos-o-Velho pulzovaly životem, nádherně ponořené do barev skleněných světél. Na Avenida Dom Carlos I panoval čilý provoz a v zahradních restauracích poblíž Mercado da Ribeira už nebyl jediný stolek volný. Jakmile dospěl k řece, zaslechl hudbu a pohledem putoval po té spoustě lidí, kteří seděli na břehu, zadíval se na terasu, jež se proměnila v taneční parket. Čím víc se k terase blížil, tím zřetelněji slyšel hlasy, výskání a smích, slyšel rozmanitost jazyků. Už si mysleli, že snad vůbec nedorazí, zvolal Samuel ze skupinky mladých lidí, a společně s jednou hezkou slečnou s krátkými černými vlasy k němu vyrazil. Byla to Samuelova přítelkyně, působila lehce rozpačitě a prohodila pouze, že se jmenuje Adélia, pak se všichni tři vypravili ke kiosku, koupili si něco k pití a zastavili na okraji promenády, povídali si. Adélia se Olivera nakonec zeptala, kde se naučil portugalsky, ovšem vtom ji Samuel chytil kolem ramen, přivinul si ji k sobě. Pevně a krátce ji k sobě přivinul a prohlásil, že se Oliver naučil portugalsky od něj, pak ji pustil a zasmál se, ona pohlédla na Olivera. Jestli je to pravda, zeptala se a Oliver jí vylíčil, jak Samuela poprvé potkal v domě na chodbě a hned další den si s ním hrál venku. To měl štěstí, že narazil zrovna na Samuela, protože Samuel je otevřený a umí si lidi získat, prohodila a povídala, jak se poprvé setkala se Samuelem ona, seznámila se s ním v hudebním klubu. Znovu se viděli hned další večer a jednoho dne se k ní nastěhoval,

řekla a Oliver se zajímal, kdy bude svatba. Brzy, odvětila krátce a on chtěl vědět, kde bydlí. Poblíž Jardim do Campo Grande, nedaleko rodičů. Vyrůstala tam a ten park zbožňuje, strašně se radovala, když získala byt ve stejné čtvrti, dodala a podívala se na Samuela. Rodiče jí s hledáním bytu pomohli, její rodiče si totiž přáli mít ji poblíž, dodal Samuel a pak se na ni otočil, pohlédl jí do očí. Takže mají rodiče pořád po ruce, a ti jsou připravení jim pomoci, vysvětlila Adélia a Samuel se od ní zase odklonil, jakoby mimochodem poznamenal, že jeho maminka toho pro ně bohužel moc neudělá. Ale snaží se a to je strašně milé, dodala Adélia, prsty ho pohládila po ruce.

„Odkakživa jsme byli celkem chudí,“ podotkl Samuel.

„Tvoje máma má radost, že jsi dodělal vysokou školu a že jsme spolu,“ ujistila ho Adélia.

„Teď už se se mnou nemusí hádat,“ zamumlal Samuel a Adélia ho popíchla, ať to neříká. V každé rodině jsou spory, i ona se s rodiči někdy nepohodne. Jeho rodiče teď taky mají klid, nechal se slyšet Oliver a Adélia se zeptala, jestli doma měli spory často. Tak například se pohádali před pár dny. Protože nemá práci. Minulý rok dodělal školu a potom mu celkem dlouho trvalo, než si našel zaměstnání, proto začal u McDonald's, jenže po několika týdnech zavřeli pobočku, vyprávěl Oliver a Samuel vykládal, jak zpočátku při studiu pracoval jako číšník, ale v baru vydržel jen pár měsíců. V tom má ona štěstí, že ji rodiče stále ještě podporují, ale teď dostudovala a nastoupí do práce, už má příslibenou pozici na ústředí obchodní společnosti, pochlubila se Adélia a Samuel zmínil, že on už v té firmě pracuje několik týdnů. Díky Adéliným rodičům, poznamenal a Oliver se jich zeptal, co vlastně studovali. A když mu odpověděli, usmál se, zcela překvapený se usmál, řekl, že i on studoval filozofii, a pak si povídali

o studiu. Vtom si Adélia všimla, že její kamarádky vstoupily na parket, a beze slova se k nim rozeběhla, připojila se k nim. Oliver uviděl, jak pozvedla ruce a tančí, byla šťastná, ovšem když se otočil k promenádě, zaznamenal mladou ženu s tmavohnědými vlasy po ramena, která mu připadala povědomá. Pohlédla na něj, zarazila se, jen na okamžik, odvrátila se od něj a ztratila se mu z očí, ztratila se mezi lidmi. Pořád je dost divná, prohodil Samuel a Oliver se ujistil, zda to skutečně byla Benedita. Ano. Jestli se s ní vídá často? Ne, určitě celé dny trčí v tom příšerném obchodě s potravinami, který patří jejím rodičům, odvětil Samuel. Ten obchod mu připadal fajn a polohu má taky dobrou, v poklidné uličce a zároveň poblíž parlamentu, namítl Oliver. Ta to daleko nedotáhne, nikdy nebude dělat nic jiného než makat v tom krámě, dodal Samuel, pak stočil pohled na terasu, odmlčel se.

„Je super, že jsi přijel navštívit babičku,“ prolomil najednou ticho. „Tehdy, když umřel tvůj děda, jsem někdy na balkoně slyšel, jak doma pláče, pořád ještě trpí, cítí se osamělá. Bylo by dobré, kdybys zůstal co nejdéle.“

„Moc dlouho tu bohužel zůstat nemůžu,“ podotkl Oliver, když uviděl, jak k němu a Samuelovi míří Adélia s dlouhovlasou blondýnkou. To je Sandra, její nejlepší kamarádka, představila ji Adélia a Oliver ji pozdravil. Za pár dní odletá do Vídně za prarodiči, prohodila Sandra, prohodila to německy a on se překvapeně usmál. Tedy narodila se zde, ale její maminka pochází z Vídně, dodala a on se zeptal, jestli prarodiče navštěvuje často. Ne, často ne, ale už se na ně moc těší, odpověděla Sandra a její kamarádky i kamarádi z terasy odešli, všichni hlasitě a rozesmátí, mířili k ní.

Sotva vstoupili do Cemitério do Alto de São João, babička se odmlčela a lehce zpomalila kroky, rozhlédla se. I on

mlčel, rozrušeně pohledem putoval po náhrobcích a mauzoleích, které lemovaly každou pěšinu. Křehké sluneční paprsky měkce zkrápěly suchou cestu a lehký vánek zas a znovu, zas a znovu hladil prastarý kámen, jenž byl všudypřítomný. Kočky se kolem kamene plížily, hustou trávou neslyšně klouzaly drobné ještěrky a ptáci něžně zpívali, skryti v listoví stromů. Tiše, tak nezvykle tiše se rozkládala světlá dálava, v níž se zvedaly hladké věžáky, tmavé i světlé bytové domy, které se, chladné a tvrdé, vztahovaly k vymetenému nebi.

„Miluju tě,“ pronesla babička, pronesla to tiše a německy, když se zastavili u dědečkova hrobu, a Oliver pohlédl na hlínu, pak pohlédl na náhrobek, na ten světlý a obyčejný náhrobek, pohledem ulpěl na dědečkově portrétu. Starý a šedovlasý dědeček, takřka slabý, usmíval se na fotografii, sluneční světlo si měkce pohrávalo s leskem v očích. Tahle slova se německy naučila říct jako první, prozradila babička a on přistoupil k náhrobku, vytáhl z vázy staré květiny a zasunul zpátky jednu ze dvou malých kytic, které koupili cestou. Znovu pohlédl na hrob, který byl celý čistý, pohlédl na ostatní hroby, pohlédl na letitý strom, který se zvedal poblíž, neustále vrhal stín. Tady je to ale krásné, pronesl polohlasně, pronesl jakoby sám k sobě, s očima upřenýma na lehce rozechvělé listy stromu. Ano, často se tu docela zdrží, a když je moc velké horko, sedává tamhle, přiznala babička a ukázala na velký kámen, který ležel pod oním starým stromem. Jestli se chce posadit, zeptal se Oliver. Ale ona to zamítla. Utichla, nehýbala se. Nakonec vyslovila přání, aby se kousek prošli, a on vyrazil za ní, pozvolna ji následoval k nejbližší cestičce. Hleděl na hroby, nové a staré hroby, hleděl na jména, jména mladých a starých lidí, portugalská i cizokrajná jména, jména malých dětí. Skoro pokaždé se courá po hřbitově,

než se vypraví domů, zná tu už každý hrob, ozvala se babička a on se zeptal, jak se vlastně s dědečkem seznámili. A všiml si, jak se jí rozzářily oči, najednou, najednou se jí na rtech objevil nepatrný úsměv. Poznala ho ve Vídni. O rok dříve se nadobro rozešla s manželem, nechala se rozvést a v osobním životě se jí nedařilo. Díkybohu měla v práci milé kolegyně, byla obklopená ženami, na které se mohla spolehnout. Pracovala tehdy v obchodě s textilem, jako prodavačka, a její kolegyně se od počátku snažily ji podporovat, mimo jiné jí radily, aby prostě vyrazila do zahraničí, aby zažila něco nového, aby si odpočinula. Když pak náhodou narazila na výhodný let do Vídně, spontánně si zarezervovala týdenní pobyt a nelitovala toho, protože ji to město zcela překvapilo, přivedlo ji na jiné myšlenky, skutečně se jí podařilo si odpočinout. Ovšem když předposlední den seděla v zahradní restauraci, při place-ní zjistila, že nemá kabelku. Předtím u stolu za ní seděla jakási dvojice. Propadla zoufalství, dokonce jí při hovoru se servírkou do očí vyhrkly slzy. Jeho děda, který seděl o dva stolky dál, pochopil, co se stalo, chtěl jí pomoci, už už chtěl zavolat policii, když vtom servírka její kabelku donesla s tím, že ji uklízečka našla na dámských toaletách. Peníze byly samozřejmě pryč, ale vše ostatní v kabelce zůstalo a ona se zaradovala, dokonce si s dědou dali sklenku vína. Hezky povídal o Vídni, samozřejmě anglicky, byl velmi milý, naprosto si ji získal. Když mu vyprávěla o Lisabonu, vyzvídal, jaké má povolání, a pak prohlásil, že by se možná mohl do Lisabonu vypravit, protože také nutně potřebuje dovolenou. Nebrala ho vážně, nicméně neuběhly ani dva týdny a už stál u ní v prodejně. Ještě dvakrát přiletěl do Lisabonu, než u ní zůstal natrvalo. Ve Vídni dobře vydělával, pracoval jako marketingový manažer, měl krásný byt, a přesto se všeho vzdal, nastěhoval se k ní do